

NORGES HØYESTERETT

Den 20. februar 2018 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Bårdsen, Bergsjø og Berglund i

HR-2018-316-U, (sak nr. 2018/104), straffesak, anke over dom:

A (advokat Jørgen Sætrum)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens dom i sak om overtredelse av straffeloven 1902 § 219 første ledd om mishandling i nære relasjoner.
- (2) Statsadvokatene i Nordland satte 24. mai 2016 A under tiltale for overtredelse av straffeloven 1902 § 219 første ledd bokstav b. Grunnlaget har slik ordlyd:

"I perioden 2006 til mai 2015 på bopel i ----veien 00 i X og/eller annet sted, slo han ved en eller flere anledninger sin sønn B, f. 00.00.2003, og/eller sin datter C, f. 00.00.2001, i kroppen, dyttet sønnen og/eller datteren ved flere anledninger i kroppen, tok grep i klærne og/eller kroppen til sønnen og/eller datteren og løftet dem opp i luften, kalte sønnen og/eller datteren bl.a. for 'drittsekk', og opptrådte ved flere anledninger sint og utagerende overfor sønnen og datteren bl.a. ved høylydt kjefting og ved å slå i vegger og møbler i barnas påsyn."

- (3) Salten tingrett avsa 18. april 2017 dom med slik domsslutning:

"A, født 00.00.1974, frifinnes for krav om straff og oppreisningserstatning."

- (4) Dommen ble avsagt under dissens, idet fagdommeren stemte for domfellelse etter tiltalen og for at oppreisningserstatning skulle idømmes.
- (5) Påtalemyndigheten anket dommen. Hålogaland lagmannsrett avsa 27. november 2017 dom med slik domsslutning:

- "1. **A, født 00.00.1974, dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 219 første ledd bokstav b, sammenholdt med straffeloven § 64 første ledd, til fengsel i 8 – åtte – måneder.**
2. **A skal innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av lagmannsrettens dom betale oppreisningserstatning til C og B, hver med 60.000 – sekstitusen – kroner."**

- (6) Lagmannsretten la til grunn at det straffbare forholdet startet i 2011 og ikke i 2006. Henvisningen til straffeloven § 64 om etterskuddsdom skyldes en bot for overtredelse av politiloven i 2012.
- (7) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens lovanvendelse under skyldspørsmålet, saksbehandling og straffutmåling. A har i korthet anført at lagmannsretten ikke har anvendt det strafferettslige beviskravet riktig, at lagmannsrettens redegjørelse for bevisvurderingen er mangelfull, og at straffen er for streng. I tillegg har han bedt om ny behandling av de sivile kravene. Han har lagt ned påstand om frifinnelse, subsidiært at lagmannsrettens dom oppheves og atter subsidiært at straffen settes mildere.
- (8) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle og i korte trekk anført at det ikke foreligger noen feil ved lagmannsrettens dom. Fra påtalemyndighetens side er det lagt ned påstand om at anken nektes fremmet.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A ble frifunnet i tingretten, men domfelt i lagmannsretten. Anken kan derfor bare nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at den ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum jf. andre ledd fjerde punktum. En beslutning om å nekte anken fremmet, skal begrunnes, jf. straffeprosessloven § 323 andre ledd andre punktum.
- (10) Anken over lovanvendelsen under skyldspørsmålet knytter seg til at lagmannsretten ikke skal ha anvendt det strafferettslige beviskravet riktig, da det ikke fremgår av dommen at samtlige vilkår for domfellelse er bevist ut over rimelig tvil. I den forbindelse er det blant annet vist til lagmannsrettens uttalelse om at den er "overbevist om at tiltalte har opptrådt sint og utagerende overfor barna sine". De hendelser som er funnet bevist ut over rimelig tvil, hevdes kun å være enkeltepisoder som ikke rammes av straffeloven 1902 § 219 første ledd.
- (11) Til dette bemerker ankeutvalget at lagmannsrettens dom må leses i sammenheng ved vurderingen av om det strafferettslige beviskravet er anvendt på riktig måte, se HR-2017-1162-U avsnitt 17. Lagmannsretten har i dommen benyttet uttrykk som "bevist utover rimelig tvil" og "hevet over rimelig tvil". På denne måten har lagmannsretten vist at den har forstått det strafferettslige beviskravet riktig. Formuleringen "overbevist" står dessuten ikke i strid med kravet om at rimelig tvil skal komme tiltalte til gode, jf. HR-2018-209-U avsnitt 10 med videre henvisninger. Det hefter etter dette ikke feil ved lagmannsrettens lovanvendelse under skyldspørsmålet.
- (12) I anken er det videre gjort gjeldende saksbehandlingsfeil ved at lagmannsrettens domsgrunner hevdes å gi en utilstrekkelig redegjørelse for bevisvurderingen. Ankeutvalget tar her utgangspunkt i straffeprosessloven § 40 fjerde ledd som slår fast at domsgrunnene i saker som har vært behandlet med meddomsrett, skal "angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering". Dette innebærer at retten skal redegjøre for de sentrale punktene i bevisvurderingen og kort angi hva som har vært avgjørende. Det er ikke et krav at alle bevis må kommenteres. At den domfelte er frikjent i tingretten, endrer i prinsippet ikke på kravet til lagmannsrettens

begrunnelse, se HR-2017-2431-U avsnitt 19 med videre henvisninger.

- (13) Bevisførselen for lagmannsretten var omfattende. I tillegg til at domfelte ga forklaring, ble det avspilt dommeravhør av de fornærmede barna, 19 vitner forklarte seg og en rekke dokumentbevis ble ført. Lagmannsretten uttaler i dommen at den ved bevisbedømmelsen "i hovedsak [har] bygd på de fornærmedes forklaring i dommeravhørene, som støttes av vitneforklaringer og bevisførselen for øvrig". I tillegg fremgår det mer implisitt flere steder i dommen hva lagmannsretten har lagt vekt på. Herunder er det vist til et journalnotat fra en samtale med barnevernet, hvor barna skal ha forklart seg om frykt for faren og de episodene som også kommer frem i dommeravhørene. Lagmannsretten har videre fremholdt at barnas forklaringer støttes av vitneforklaringen fra en helsesøster. Endelig fremgår det av dommen at tiltalte hadde "ført en rekke vitner som har forklart at de verken har sett eller hørt noe bekymringsfullt, og at barna etter deres oppfatning hadde et godt forhold til faren", samtidig som lagmannsretten har forklart hvorfor dette ikke kunne være avgjørende.
- (14) Lagmannsretten har på denne bakgrunn etter ankeutvalgets syn redegjort for de sentrale punktene i bevisvurderingen. Den har også angitt hvilke bevis som har vært avgjørende. Kravene til utformingen av domsgrunnene er med dette oppfylt.
- (15) Domfelte har endelig anket over straffutmålingen. Til dette bemerker utvalget at de handlingene han er domfelt for, fant sted etter at strafferammen for overtredelse av straffeloven § 219 første ledd ble forhøyet fra fengsel i tre til fengsel i fire år ved lov 25. juni 2010 nr. 46. Det gjør at straffskjerpelsen får full effekt, jf. Rt-2012-1313 avsnitt 10.
- (16) I Rt-2015-1115 heter det i avsnitt 13 generelt om straffutmåling ved mishandling i familieforhold:
- "Straffutmålingen ved mishandling i familieforhold beror på en samlet vurdering, hvor sentrale momenter er hvor lenge krenkelsene har funnet sted, karakteren av krenkelsene, hyppigheten, skadepotensialet og de konkrete skadevirkningene, jf. Rt. 2010 s. 129 avsnitt 18. Karakteren av voldshandlingene er ikke i seg selv avgjørende – det sentrale er 'i hvilken grad disse danner et mønster som resulterer i at den som rammes må leve under et 'regime' preget av kontinuerlig utrygghet og frykt for vold' jf. dommen avsnitt 21."**
- (17) I sin vurdering har lagmannsretten i skjerpene retning lagt vekt på at barna har måttet leve i kontinuerlig utrygghet og frykt for sin far. Den utøvde volden er ikke vurdert som særlig grov, men det psykiske presset barna har opplevd i flere år under samvær med faren, innebærer etter lagmannsrettens syn en potensiell fare for psykiske skadevirkninger. I formildende retning har lagmannsretten vist til at tiltalte hadde erkjent deler av det han ble dømt for.
- (18) Lagmannsretten har satt straffen til fengsel i åtte måneder. Etter ankeutvalgets syn er dette en passende straff. I den forbindelse viser utvalget til at forholdet fremstår som noe mindre alvorlig enn det som ble behandlet i den nevnte avgjørelsen i Rt-2015-1115. Der synes både flertallet og mindretallet å ha lagt til grunn at riktig utgangspunkt var fengsel i 10 måneder, se avsnitt 17 og 40. Den totale saksbehandlingstiden er ikke så lang at den bør få konsekvenser for den utmålte straffen, jf. HR-2016-225-S avsnitt 36. Det synes heller ikke å være liggetid i noen fase, sml. HR-2016-225-S avsnitt 33. Dermed er det ikke grunnlag for å redusere straffen som følge av lang saksbehandlingstid. I et tilfelle som dette er det ikke grunnlag for å fravike det klare utgangspunktet om ubetinget fengsel, jf. Rt-2015-1115 avsnitt 14 med videre henvisninger.

- (19) Høyesteretts ankeutvalg finner det på denne bakgrunn enstemmig klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Ettersom ankeutvalget enstemmig også finner at anken ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, gis det ikke samtykke til ankebehandling, jf. § 323 første ledd andre punktum.
- (20) Anken gjelder også lagmannsrettens avgjørelse av sivile krav. Når anken over straffekravet ikke tillates fremmet, tar utvalget ikke stilling til denne, jf. HR-2017-1155-U avsnitt 12 med videre henvisning.

S L U T N I N G :

Anken over straffekravet tillates ikke fremmet.

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)

Riktig utskrift: